

JAARBOEK

AGENTSCHAP
MARITIEME
DIENSTVERLENING en
KUST

2015

Vlaanderen
is maritiem

VOORWOORD

2015 was een jaar met een lach en een traan, een jaar van voorspoed maar ook van tegenslag, een jaar waarin we leerden leven met de beperkingen van wat kan en niet kan.

Een jaaroverzicht moet een evenwicht zien te vinden tussen deze elementen. Soms is het pas als we door de tijd

afstand nemen van de feiten dat we hoofdzaak van bijzaken onderscheiden. Dan blijkt soms dat we bezig waren met trendy 'fait-divers' in plaats van met de fundamentele dingen.

Als we terug kijken op het afgelopen jaar was niet alles perfect, maar we kunnen ook kijken naar de trendlijn

en dan zien we wel waar we naartoe moeten gaan. Elk voor zich moet deze afweging maken. Het jaarverslag biedt daarvoor een goede gelegenheid.

Ik hoop dat de inhoud van dit document u hierbij kan helpen.

JACQUES D'HAVE

administrateur-generaal

Het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) van de Vlaamse overheid draagt zorg voor veilig en vlot scheepvaartverkeer van en naar de Vlaamse Havens.

Het agentschap is verantwoordelijk voor de beveiliging van de Vlaamse Kust tegen overstromingen en ijvert voor een geïntegreerd en duurzaam beheer van de kustzone.

Kernopdrachten

➔ Het vanaf de wal begeleiden van alle scheepvaart samen met de Nederlandse collega's. Het maritiem reddings- en coördinatiecentrum is het eerste meldpunt voor ongevallen op zee.

➔ Het beschermen van de bevolking tegen het geweld van de zee. Het bevorderen van de recreatie op en langs het water en het beleven van de kust. Het in kaart brengen van de zee en de Schelde en weerberichten maken voor de zee en de kust.

➔ Het inzetten van schepen voor opdrachten binnen de overheidsniche.

➔ Het veilig en vlot loodsen en be-loodsen van de scheepvaart tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs.

Structuur

Aan het hoofd van het agentschap staat de Administrateur-generaal. Hij is ook de Vlaamse voorzitter van de Permanente Commissie der Scheldevaart en van de structuur Kustwacht.

Het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust telt vier operationele afdelingen (Afdeling Scheepvaartbegeleiding, Afdeling Kust, DAB Vloot en DAB Loodswezen) en een Stafdienst.

Waarden

Klantgerichtheid

Kwaliteit en klantvriendelijkheid staan centraal. Rekening houdend met de legitieme behoeften van de verschillende klanten werken we aan een dienstverlening op maat.

Voortdurend verbeteren

We optimaliseren onze dienstverlening door procesmatig werken en te focussen op voortdurend verbeteren. Het management is doordrongen van het streven naar grotere efficiëntie en blijvende innovatie.

Samenwerken

We zijn een deskundig en performant agentschap met uiterst professionele medewerkers. Ieder is expert op zijn gebied. We geloven sterk in de meerwaarde van samenwerking. Ons doel is steeds om, met het oog op

het algemeen belang, een positieve bijdrage te leveren aan het gezamenlijke resultaat.

Daarenboven willen we een voorbeeld zijn op het gebied van gelijke kansen en diversiteit.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid en integriteit vormen de hoekstenen van onze organisatie. De transparantie van onze dienstverlening werkt het vertrouwen van onze klanten in de hand.

Betrokkenheid

We voelen ons betrokken bij de organisatie en we stellen het algemeen belang voorop. Open communicatie en loyaliteit ten opzichte van andere collega's en leidinggevenden is essentieel.

Personeel

Met het afsluiten van de beheersovereenkomst 2011-2015 werden de lopende veranderingsprocessen inzake personeel ge(her)groepeerd en geïntegreerd in een ruimer HR-beleidsplan.

Het HR-beleidsplan wordt uitgevoerd met concrete verbetertrajecten in de vorm van jaaractieplannen.

De jaaractieplannen worden opgenomen in de jaarlijkse ondernemingsplannen en aldus geïncorporeerd in de beheers- en beleidscyclus.

Het jaaractieplan 2015 is volledig uitgevoerd.

Blikvangers waren:

De continue dienstverlening in een besparingscontext.

Op 31 december 2015 telde het Agentschap 1260 personeelsleden (1196 VTE).

Door synergiën en rationalisaties werd sinds 30 juni 2009 slechts 86% van de uitstroom vervangen bij onverminderde dienstverlening. Dit niet-tegenstaande 1000 personeelsleden in volcontinuïdient werken waarin het personeel in principe 1 op 1 moet vervangen worden. Zo zijn de interne

MOF-functies verder gedaald tot 3% (versus de 10% norm op het niveau van de Vlaamse overheid).

De verdere implementatie van het arbeidsreglement als sluitstuk van de organisatiebeheersing.

Het arbeidsreglement is na jarenlang syndicaal overleg op 1 december 2014 in werking getreden.

In 2015 werd het arbeidsreglement volledig geïmplementeerd en vooral gemonitord.

Uit deze monitoring blijken enkele knelpunten die in 2016 zullen resulteren in een eerste grondige evaluatie/aanpassing van het arbeidsreglement.

Met de uitrol van het arbeidsreglement werd voor het luik HR van de organisatiebeheersing de maturiteitsscore 3 behaald (gedefinieerd systeem).

Ook kregen alle HR-aanbevelingen van alle lopende en gerealiseerde audits door Audit Vlaanderen de realisatiegraad 'gerealiseerd' toebedeeld.

Diversiteit

De maritieme sector is nog steeds overwegend mannelijk. Dit blijkt onder meer uit het aantal vrouwen in het personeelsbestand van MDK.

Omdat weinig vrouwen kiezen voor maritiem onderwijs, stromen ook relatief weinig vrouwen door naar maritieme beroepen (loodsen en scheepspersoneel).

Hetzelfde geldt voor personen van allochtone afkomst. Hun beperkte vertegenwoordiging in het maritiem onderwijs, resulteert in een beperkte aanwezigheid van deze kansengroep in het agentschap.

De situatie van MDK is met meer dan 900 veiligheidsfuncties uniek. Voor deze functies is specifieke lichamelijke geschiktheid een internationale vereiste. Deze functies zijn bijgevolg slechts in beperkte mate toegankelijk voor personen met een arbeidshandicap.

Maar het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust hecht echter veel belang aan gelijke kansen en diversiteit.

Bij alle publicaties werd erop gelet MDK correct te weerspiegelen als een open organisatie met het oog op diversiteit en gelijke kansen.

Eén van de kernwaarden van het agentschap is 'samenwerken'. Van de medewerkers wordt steeds verwacht dat ze ondersteunend en constructief zijn en openstaan voor opvattingen van anderen.

Om het aantal contractuelen binnen kansengroepen te verminderen, werden ze gestimuleerd om deel te nemen aan de generieke proeven.

Vacatures vermeldden de erkenning van buitenlandse diploma's, bevatten een diversiteitsparagraaf en werden opgesteld in een neutrale, heldere en toegankelijke taal.

Ook de mogelijkheid om redelijke aanpassingen te vragen tijdens de selectie werd aangereikt.

Ondernemingsplan

De beheersovereenkomst 2011-2015 van het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) werd ondertekend op 19 juli 2011. Ze werd afgesloten voor de periode van 01 januari 2011 tot 31 december 2015 en trad in voege op 1 januari 2011.

Op 05 december 2014 besliste de Vlaamse Regering dat de lopende beheers- en management-overeenkomsten vroeger dan voorzien ontbonden en geëvalueerd zouden worden.

Het Regeerakkoord bepaalt immers dat de beheers- en management-overeenkomsten worden afgeschaft en geïntegreerd in de jaarlijkse of meerjarige ondernemingsplannen. Die zijn een operationele vertaling van de doelstellingen in de beleidsbrieven.

Om de administratieve last tot een minimum te beperken opteerde de Vlaamse Regering voor de integratie van een meerjarige component in de jaarlijkse ondernemingsplannen.

De beheerscyclus volgt hierbij de logica van de beleidscyclus: in het eerste ondernemingsplan van een nieuwe regeerperiode wordt meer aandacht besteed aan de strategische meerjarencomponent, naar analogie met de beleidsnota van de minister.

Om lacunes te vermijden, werd bepaald dat de einddatum van de lopende beheersovereenkomsten samenvalt met de datum van de vast-

stelling van de ondernemingsplannen 2015, namelijk 31 maart 2015.

Door deze beslissing van de Vlaamse Regering werd de lopende beheersovereenkomst MDK 2011-2015 vroegtijdig ontbonden op 31 maart 2015 en werd het Ondernemingsplan MDK 2015 opgemaakt dat in werking trad op 1 april 2015.

Eind 2015 werd de rapportering over de uitvoering van het ondernemingsplan MDK 2015 opge-maakt. Deze rapportering wordt geïntegreerd in het ondernemingsplan MDK 2016, zoals bepaald door de Vlaamse Regering in haar beslissing van 5 december 2014.

Indicatoren

De beëindiging van de beheersovereenkomst MDK 2011-2015 op 31 maart 2015 en de inwerkingtreding van het ondernemingsplan MDK 2015 op 1 april 2015 werd te baat genomen om de indicatoren en kengetallen van het agentschap grondig te screenen en bij te sturen.

Indicatoren die niet langer relevant waren werden afgevoerd, andere werden geüpdatet en nieuwe indicatoren en /of kengetallen werden opgestart.

De monitoring van de realisatie van de doelstellingen wordt hierdoor realistischer en waarheidsgetrouwer.

Kwaliteit

Het agentschap streeft er steeds naar de kwaliteit van haar dienstverlening te verbeteren. Dit gebeurt door gebruik te maken van verschillende middelen.

In de loop van 2015 werd verder gewerkt aan de implementatie van de ISO14001-norm bij afdeling KUST. Zowel voor het AC Oostende als voor de vuurtoren Oostende werd een milieuvergunning bekomen. Het documentaire gedeelte van het ISO9001-kwaliteitsmanagementsysteem werd verder omgevormd tot een geïntegreerd milieu- en kwaliteitsmanagementsysteem. De ISO14001-norm werd daarnaast geïmplementeerd in de

procedures van de organisatie en de nodige extra procedures en registraties werden voorzien.

De ISO14001-certificatie via externe audit door een certificatie-instelling vond plaats eind 2015. De externe audit werd met positief gevolg doorlopen. De peer review van het rapport was eveneens gunstig en de afdeling werd dan ook voorgedragen voor certificatie.

Een externe audit m.b.t. ISO9001 bevestigde eveneens dit certificaat. Vanaf volgend jaar wordt in principe een geïntegreerde externe audit ISO9001/ISO14001 uitgevoerd volgens de nieuwe 2015-versies van deze normen.

Er werd ook een opdracht in de markt geplaatst voor diensten met betrekking tot het aanleveren van een driemaandelijkse individueel milieuregister en het opvolgen via jaarlijkse wetgevingsaudits.

Na een intensieve externe audit bevestigde AIB-VINCOTTE de ISO 9001:2008 en ISO 14001:2004 certificaten van VLOOT. De hernieuwingsaudit ging voor het eerst volledig geïntegreerd door, waardoor zowel de kwaliteitsnormen (ISO 9001) als de milieuaspecten (ISO 14001) samen werden beoordeeld. De audit zelf nam 7 dagen in beslag. De auditoren bezochten dan ook heel wat vaartuigen (TER STREEP, WIELINGEN, DEURLOO, RAVELINGEN, ORKA, ZEETIJGER, ZEESCHELDE,) om na te gaan of de operationele en technische werkzaamheden in de verschillende locaties efficiënt en conform het beheershandboek werden uitgevoerd. Ook de administratie en de rederijgebonden processen aan de wal kregen een grondige doorlichting (training en opleidingen, logboeken, aankoop, klantencontacten, afvalbe-

heer, algemeen beleid en communicatie).

Zoals gebruikelijk in een kwaliteits- en veiligheidssysteem dat verbetering nastreeft, bracht ook de externe audit in het kader van de ISM certificaten van VLOOT (doc of Compliance) een aantal nieuwe tips en uitdagingen mee, die naar een nog optimaler systeem kunnen leiden.

Op 15 december werd bekend gemaakt dat VLOOT de jaarlijkse duurzaamheidsprijs van de Vlaamse overheid toegekend kreeg. Hiermee is VLOOT de opvolger van de VDAB

die deze prijs in 2014 in de wacht sleepte. De prijs is een beloning voor de structurele en jarenlange aanpak inzake milieu en duurzaamheid die geïntegreerd zit in de werking van VLOOT en een erkenning van de inzet en de vele grote en kleine initiatieven van de collega's van VLOOT

In 2015 heeft afdeling Scheepvaartbegeleiding stappen ondernomen om de accreditatie van de opleiding van het VTS (Vessel Traffic Services) personeel te verlengen. Dit moet bevestigen dat de opleiding conform internationaal vastgelegde en gehanteerde normen gebeurt (IALA V-103 aanbeveling).

Veiligheid

Op het vlak van veiligheid heeft MDK in 2015 een aantal belangrijke stappen gezet.

Testen van beschermkledij voor loodsen

In verhouding tot het aantal be-loodste schepen ligt het aantal arbeidsongevallen laag. Indien een loods toch in het water zou vallen in de koudere periodes van het jaar is het belangrijk om voldoende beschermd te zijn tegen koudeschok en onderkoeling (hypothermie). Om de veiligheid van onze loodsen bij het in- en ontschepen te verhogen in de koudere

periodes van het jaar werd gezocht naar geschikte beschermkledij. Deze nieuw ontwikkelde jassen en broeken werden samen met loodsen en in aanwezigheid van de fabrikant getest.

Oostdyckbank en Westhinder

Uit risico-onderzoek op de twee grootste vaste installaties van MDK op zee, meer bepaald het radarplatform Oostdyckbank en meetpaal en scheepsbaken Westhinder, bleek dat de toegankelijkheid vanop de zee veiliger moest worden gemaakt. De meetpaal en scheepsbaken Westhinder werd uitgerust met een bijkomend valblokkeerapparaat dat bestand is tegen mariene invloeden. Uit het onderzoek van de toegankelijkheid van het radarplatform Oostdyckbank bleek dat een nieuwe toegangsladder annex toegangplatform nodig was. Hiermee verhogen we niet alleen de veiligheid, maar kunnen de installaties ook efficiënter beheerd en onderhouden worden.

Ebola uitbraak in West-Afrika

West-Afrika kampte sinds 2014 met een uitbraak van Ebola in verschillende landen. Sinds 2014 heeft ons agentschap samen met federale en Vlaamse instanties vaste procedures uitgewerkt om te zorgen dat ook scheepvaartverkeer uit de getroffen gebieden veilig en vlot kan verlopen.

Op 29 december 2015 verklaarde de Wereldgezondheidsorganisatie dat ook in Guinea, het enige land dat op dat moment nog in getroffen gebied lag, de overdracht van Ebola van mens op mens was beëindigd. Onze procedures konden eind december worden stilgelegd, maar de essentie van deze afspraken wordt verder opgenomen

in de digitalisering van de maritieme aangiften.

De veiligheidsopleidingen en de specifieke opleidingen van de bemanningen van VLOOT zijn ook in 2015 structureel ingepland en doorgegaan. Het nut van deze opleidingen blijkt uit de praktijk. Enkele sprekende voorbeelden:

- ➔ Bemanning van de redebotten in Vlissingen die reddingsactie ondersteunde na kapseizen van een binnenschip (februari 2015);
- ➔ Passagier veerboot Oostende kon gered worden door gebruik en toepassen van AED (Automatische Externe Defibrillator) aan boord (april 2015);
- ➔ Reddingsactie n.a.v. aanvaring van een jacht met de strekdam in Oostende (augustus 2015)

In het kader van het Globaal Preventie Plan van VLOOT werd in 2015 verder gewerkt aan een aantal acties die eerder zijn opgestart en gespreid waren over een aantal jaren. De uitvoering van deze acties wordt gemonitord in het kader van zowel interne als externe audits. Evaluatie van de uitvoering wordt tussentijds opgevolgd via het SHEQ-team van VLOOT (SHEQ = Safety, Health, Environment & Quality).

De preventieadviseurs en het afdelingshoofd van de GDPB bezochten samen met de veiligheidscoördinator van MDK de WANDELAAR om kennis te maken met de beloodsingsactiviteiten. Tijdens dit bezoek gaf het SHEQ-team ook toelichting over de maritieme wetgeving en de verschillen met de veiligheidswetgeving van toepassing aan de wal.

Archiefbeheer

Het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust bezit een schat aan informatie. Met haar archiefbeleid zorgt het agentschap MDK ervoor dat alles toegankelijk én raadpleegbaar blijft voor de medewerkers en de externe informatiezoeker.

Een goed archiefbeheer zorgt er eveneens voor dat de context van de informatie behouden blijft. De archivaris begeleidt het document- en archiefbeheer van het agentschap MDK en coördineert waar nodig de noodarchivering.

De focus ligt zowel op het historische archief als op het moderne, dynamische archief.

Documenten, zowel op papier als in digitale vorm, hebben van bij hun ontstaan een aanzienlijke waarde voor de informatiezoeker. Deze dynamische archiefstukken bevinden zich grotendeels op de werkvloer, waar ze regelmatig aangevuld en geraadpleegd worden, en niet noodzakelijk in een archiefruimte.

Een degelijk archief- en documentbeheer ondersteunt de goede werking van het agentschap en hangt samen met efficiënt ruimtegebruik en kennisdeling.

Tools hiervoor zijn onder meer een handboek met richtlijnen voor efficiënt archiefbeheer, een document managementsysteem gekoppeld aan een postregistratiesysteem. Verschillende afdelingen van het agentschap maken reeds gebruik van het postregistratiesysteem dat agentschapsbreed wordt uitgerold. Zo streeft MDK naar een uniforme en gestructureerde work- en documentflow en de integratie van analoge en digitale documenten in één gestructureerd archief.

Het archiefbeleid en -beheer van het agentschap beperkt zich niet tot papieren en digitale documenten. MDK besteedt ook de nodige aandacht aan het bewaren en beheren van haar beeldmateriaal.

Het beeldarchief van het agentschap biedt de medewerkers een gestructureerde database waarin alle relevante foto's, afbeeldingen en bewegende beelden van zowel de representatieve kerntaken als van ondersteunende opdrachten bewaard en beheerd worden.

Medewerkers kunnen er snel en op een eenvoudige manier allerlei illustratiemateriaal voor hun teksten, evenementen,... vinden.

Het historische archief betreft in grote mate de documenten en dossiers van de rechtsvoorgangers van het agentschap. MDK hecht grote waarde aan de geschiedenis van het agentschap en wil vermijden dat de schriftelijke neerslag hiervan verloren gaat. Twee vrijwilligers assisteren de informatiebeheerder bij het ordenen en toegankelijk maken van de oude archiefstukken.

Uit deze samenwerking is het Archief- en Documentatiecentrum van het Zeewezen (ADZ) ontstaan. Het ADZ

bepaalt jaarlijks enkele grote projecten en komt verschillende keren per maand bijeen in de Archiefraad en werksessies. In 2015 werd onder meer een schenking gedigitaliseerd en het archiefbestand "Personeelsdossiers Zeebrugge-Oostende" geordend en herverpakt volgens de geldende archiefnormen.

Het agentschap MDK is zich er van bewust dat ook buiten de eigen afdelingen en diensten archief bewaard wordt. Om te vermijden dat interessante -historische- stukken verloren gaan, aanvaardt MDK archiefschenkings. Het schenkingsbeleid van het agentschap laat toe relevant archief dat direct aansluit bij haar werking op te nemen, te bewaren én te ontsluiten.

Klantgerichte communicatie

Met de belangrijkste spelers in het haven- en scheepvaartlandschap is er een permanente dialoog via talrijke werkgroepen en vergaderingen. Deze dialoog wordt ook met 'praktijkcases' ondersteund.

Zo worden diverse groeperingen uitgenodigd op onze technische installaties, aan boord van de vaartuigen van de eigen Vlaamse rederij, in coördinatiecentra.... . De reactie op dergelijke initiatieven is telkens bijzonder positief wat ons stimuleert om op deze weg verder te gaan.

Als één van de belangrijkste werkgevers in de maritieme sector is het agentschap tevens de vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid in Areyouwaterproof, een organisatie die

samen met het maritiem onderwijs en de maritieme sector de maritieme beroepen en opleidingen (zowel technisch als nautisch) voorstelt aan jongeren.

In 2015 heeft VLOOT opnieuw een aantal stages aangeboden aan boord van vaartuigen vooral voor de studenten van de Hogere Zeevaartschool maar ook toegankelijk voor leerlingen en cursisten van het technisch secundair onderwijs (vanaf de leeftijd van 16 jaar). In het laatste kwartaal van 2015 werden de stagemogelijkheden aan boord bij VLOOT bijna verdrievoudigd naar een kleine 3000 mandagen op jaarbasis.

Ook beschouwen we het als onze taak om op grootschalige maritieme events aanwezig te zijn om het grote publiek bij het maritieme en havengebonden leven te betrekken. Een kort overzicht:

Het agentschap MDK verleende in 2015 haar medewerking aan volgende activiteiten:

- ➔ 14 – 22 februari: Belgian Boat Show Gent; De Belgian Boat show is het grootste event dat in de sector pleziervaart wordt georganiseerd in België. Afdeling KUST van het agentschap is gelet op de betrokkenheid met de jachthavens aanwezig op een gezamenlijke stand van de Vlaamse overheid.
- ➔ 10-11-12 februari Doebeurs – Leuven AYW - Leerlingen van de laatste graad lager onderwijs ontdekken op een speelse manier welke maritieme beroepen er allemaal bestaan.
- ➔ 3-5 maart: Verruim je Horizon – Genk – AYW - Leerlingen van de laatste graad secundair onderwijs komen kennismaken met verschillende technische richtingen.
- ➔ 14 maart: AYW Leermiddelbeurs – Provincie Vlaams-Brabant De leermid-

delenbeurzen worden in elke provincie georganiseerd. Directeuren en leerkrachten van het kleuter- lager- en bijzonder onderwijs komen een kijkje nemen hoe ze hun lesmateriaal kunnen aanvullen.

- ➔ 14 maart: Opencampusdag Hogere Zeevaartschool Antwerpen (HzS) . De HzS is een van de belangrijkste opleidingsinstituten voor nautici en technici in ons land. Als potentiële werkgever is het agentschap MDK traditiegetrouw present om toekomstige afgestudeerden te informeren over latere carrière mogelijkheden.
- ➔ 20 maart: info avond Mercator instituut
- ➔ 2 april: AYW – leerlingencongres IKANDA Leerlingen van de laatste graad lager onderwijs ontdekken wat ze met hun talenten kunnen doen. AYW licht de maritieme beroepen toe.
- ➔ 19 april: Opening Vaarseizoen Zee-scouts
- ➔ 25 april: opendeur Mercator instituut
- ➔ 28 april: info-avond voor studenten Hogere Zeevaartschool Antwerpen
- ➔ 28 – 31 mei: Oostende voor Anker
- ➔ 13 juni: info dag CVO Antwerpen
- ➔ 1 Augustus: Museumnacht MAS –

AYW is aanwezig met doe-opdrachten voor gezinnen met kinderen

- ➔ 13 september – Open Monumentendag. AYW was aanwezig met een stand op de Rode Toreнкаai op uitnodiging van Varend Erfgoed Vlaanderen.
- ➔ 20 september Vlaamse haven-dag. Het agentschap MDK is op deze groots opgevatte promotiecampagne aanwezig in de vier Vlaamse havens. Schepen en maritieme installaties zoals de 'uitkijkpost' in Zelzate werden opengesteld. Ook AYW nam deel met diverse activiteiten
- ➔ 25-27 september Water-rAntwerpen. Met informatieve standen van ons agentschap wordt de maritieme wereld tot in de stad gebracht.
- ➔ 10 oktober AYW Leermiddelbeurs – Provincie Antwerpen
- ➔ 23-25 oktober: Nieuwpoort International Boat Show
- ➔ 27 oktober: info-avond in het Stella Maris zeemanshuis te Antwerpen voor laatstejaars aan de Hogere Zeevaartschool in het kader van hun carrière-planning
- ➔ 22 november: Dag van de wetenschap – MDK is aanwezig met het onderzoekschip SIMON STEVIN

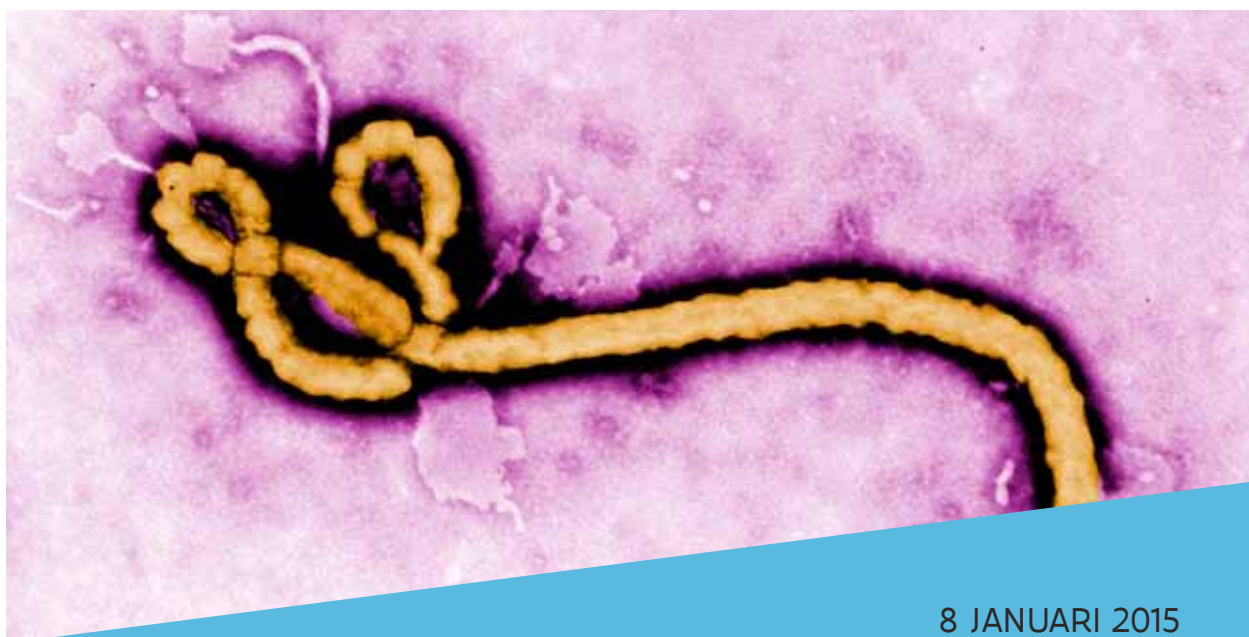

Beeldverslag 2015

6 JANUARI 2015

Voor de Kustwacht richt de gouverneur van West Vlaanderen een 'stuurgroep Kustwacht-centrale' op met als leden de topfunctionarissen van het MRCC (Maritiem Redding en Coördinatie Centrum van MDK) en het MIK (Maritiem Informatie Kruispunt).

8 JANUARI 2015

In het kader van de bestrijding van de EBOLA crisis wordt nationaal coördinator dokter Erika Vlieghe uitgenodigd aan boord van onze loodsboten. Bedoeling is vanuit een praktijksituatie kennis te maken met hoe wordt omgegaan met schepen die vanuit een 'verdacht' gebied toekomen en waar dit proces eventueel kan verbeterd worden.

17 JANUARI 2015

De CSCL Globe het op dat moment grootste containerschip meert af in Zeebrugge

21 JANUARI 2015

Minister Ben Weyts en Mevrouw Nathalie Balcaen maken tijdens een loodsreis naar Antwerpen op de loodsboot WANDELAAR kennis met de dienstverlening van het Loodswezen.

5 FEBRUARI 2015

In Terneuzen wordt een verdrag ondertekend dat de weg opent voor de bouw van de nieuwe Zeesluis. MDK heeft intensief samengewerkt voor de nautische adviezen voor de inplanting en de bediening van de sluis.

10 FEBRUARI 2015

Vertegenwoordigers van de Federale Gezondheidsinspectie West-Vlaanderen bezoeken de 'WANDELAAR'. Het nieuwe SWATH loodsschip is de meest geschikte uitvalbasis voor het medisch urgentieteam in geval van calamiteit op de Noordzee.

11 FEBRUARI 2015

Het ANIP (Algemeen Nood- en Interventieplan Noordzee) wordt op de Marinebasis in Zeebrugge voorgesteld.

16 FEBRUARI 2015

Aan de Gentse Meulestedebrug starten herstellingswerken waardoor het autoverkeer een omweg moet volgen. VLOOT biedt haar veerdiensten te Langerbrugge en Terdonk aan als alternatief om de verkeersproblemen te verlichten

19 FEBRUARI 2015

Bezoek van Minister Ben Weyts aan het Waterbouwkundig Laboratorium in Borgerhout en de manoeuvreersimulator

3 MAART 2015

Medewerking aan een groots opgezet TTX (table top exercise) om het ANIP (Noodplan) Noordzee zo realistisch mogelijk te testen. 70 vertegenwoordigers vanuit de diverse kustwachtpartners nemen aan deze oefening deel waaronder de betrokken MDK diensten.

9 MAART 2015

Vier nieuwe redebotten (RAAN, HONTE, DEURLOO en ZEEASTER) worden gedoopt in Antwerpen

26 MAART 2015

Het Vlaams onderzoekvaartuig SIMON STEVIN en het federale schip BELGICA voeren simultaanmetingen uit op de Noordzee. Het is de eerste keer dat beide schepen samen uitrukken. Bedoeling van het project is om op de bodem te speuren naar marien erfgoed en zeevoorraden.

23 MAART - 3 APRIL 2015

Op vraag van de Nigerian Shippers' Council richtte APEC van 23 maart tot en met 3 april 2015 het maatwerk seminarie over 'Port regulations in a landlord port model' in. Het loodswezen gaf hierbij een toelichting over de werking en de organisatie van het Loodswezen

APRIL 2015

Het agentschap MDK start traditiegetrouw een aantal havenoverleg sessies met alle belanghebbenden te Antwerpen, Gent en in de kusthavens. Doelstelling is om klanten en partners te informeren over de dienstverlening en bij te dragen tot een directe dialoog met alle betrokkenen.

6 APRIL 2015

Congolese aspirant loodsen die een opleiding aan de Hogere Zeevaartschool te Antwerpen volgen, werden in het kader van hun stage ondergedompeld in het leven aan boord van de WANDELAAR en konden er hun theoretische kennis uitgebreid in de praktijk ervaren.

22 APRIL 2015

Het hoogste punt wordt bereikt van de nieuwe radartoren van de Schelde Radar Keten (SRK) en de dakplaat wordt geplaatst. Met zijn 118,7 meter is het de hoogste Europese radartoren voor de scheepvaart.

24 MEI 2015

Het speciale transportschip Zhen Hua komt aan in het Deurganckdok te Antwerpen met aan boord 4 sluisdeuren en 2 bruggen bestemd voor de nieuwe 'Kieldrechtssluis' op de Antwerpse Linkeroever. De hele operatie werd zorgvuldig voorbereid door de GNA (Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit) en MDK.

28 MEI 2015

Sporticoon Marieke Vervoort doopt in Oostende het nieuwe reddingsvaartuig de ORKA.

29 MEI 2015

In Breskens wordt de vuurtoren door de Permanente Commissie van Toezicht op de Scheldevaart (PC) met een korte ceremonie overgedragen aan de 'Stichting Vuurtoren Breskens'.

18 JUNI 2015

Afdeling Scheepvaartbegeleiding, VLOOT en de Marinecomponent van defensie organiseren een gezamenlijke reddingsoefening.

19 JUNI 2015

De vernieuwde zeedijk in Wenduine die beter bescherming biedt tegen stormen wordt ingehuldigd door minister Ben Weyts.

3 JULI 2015

Het eerste containerschip uit een reeks van zes ULCC's besteld door UASC het m/v Barzan loopt rechtstreeks vanuit de Zuid-Koreaanse werf Hyundai Samho de haven van Zeebrugge aan.

29 JULI 2015

Het zoveelste nieuwe record de MSC ZOE met een lengte van 395 m en een breedte van 59 m, meert veilig af in het Deurganckdok. Met een nominale containercapaciteit van 19.244 TEU is dit het grootste containerschip ter wereld.

9 SEPTEMBER 2015

Op de nieuwe radartoren van de Schelde Radar Keten bij Neeltje Jans wordt de radarantenne geplaatst.

20 SEPTEMBER 2015

Tijdens de Vlaamse havendag ondertekent Vlaams minister Ben Weyts in Oostende en Gent de eigendomsoverdracht van drie buiten dienst gestelde vaartuigen van VLOOT aan de vzw Koninklijk Marine Kadettenkorps en de vzw Poseïdon van de zeescouts De Wilde Eend.

28 SEPTEMBER 2015

Op het strand van Westende starten suppletiewerken in het kader van Masterplan Kustveiligheid die de Vlaamse kust robuuster zal maken om te weerstaan aan superstormen.

29 SEPTEMBER 2015

Start van een 'verhaalreis' van het zeilschip Mercator van zijn ligplaats in Oostende naar de IdP werf voor broodnodige onderhoudswerkzaamheden waarvoor 3,4 miljoen euro werd vrijgemaakt

23 - 25 OKTOBER 2015

afdeling KUST neemt deel aan de 12de editie van de Nieuwpoort International Boat Show. Tijdens de beurs stelt de afdeling haar nieuwe brochure 'jachthavens aan de Vlaamse kust' voor. De rijk geïllustreerde brochure belicht de taken van de afdeling in de vier Vlaamse kustjachthavens

12 - 23 OKTOBER 2015

MDK organiseert op vraag van APEC het maatwerk seminarie 'Inland Waterways and Ferrytransport' voor een twintigtal Indonesische functionarissen.

15 DECEMBER 2014

VLOOT krijgt de jaarlijkse duurzaamheidsprijs van de Vlaamse overheid toegekend. Hiermee is VLOOT de opvolger van de VDAB die deze prijs in 2014 in de wacht sleepte.

Belanghebbenden enquête

Het agentschap MDK organiseert alle drie jaar een uitgebreide enquête bij zijn belanghebbenden om de tevredenheid over de dienstverlening, de communicatie en het imago van het agentschap te meten. Tevens leren we zo ook nieuwe behoeften kennen.

Als algemene conclusie stelt TNS-Dimarsio die het onderzoek uitvoerde, dat zowel de algemene tevredenheid als de tevredenheid over de operationele werking erop is vooruit gegaan. Dit uit zich in een beter imago en een groter vertrouwen.

In het onderzoek zijn er drie grote luiken de burger: (die gebruik maakt van de veerdiensten), de partners en overheden (havenbesturen, kustgemeenten, yacht federaties) en de rederijen en hun agenten.

De veerdiensten

VLOOT exploiteert verschillende veerdiensten: op de Schelde, het Kanaal Gent- Terneuzen en aan de kust (Oostende en Nieuwpoort). Op vier veerdiensten werden in totaal van de reizigers 452 interviews afgenomen. 49% van de ondervraagden maakten dagelijks of toch minstens één maal per week gebruik van het veer. Dit zijn vaak personen die voor hun beroepsbezigheden aangewezen zijn op het veer, hetzij als voetganger, fietser of automobilist. De overige 51 % zijn meer recreatieve gebruikers. In 2015 gebruikten in totaal 5.122.642 voetgangers, tweewielers, auto's en vrachtwagens de VLOOTveren.

Uit de resultaten blijkt dat de algemene tevredenheid, die in het verleden reeds zeer hoog was, in de enquête van 2015 nog verder is gestegen. 95 % van de ondervraagden was zeer tot uiterst tevreden. In Hoboken en Oostende is de algemene tevredenheid het grootst. Netheid, comfort, toegankelijkheid, een goede dienstregeling en vriendelijk personeel scoren op alle veren zeer hoog. Als er dan toch suggesties gemaakt worden voor verbetering dan gaan die voornamelijk over een betere aanduiding. Tot slot geeft 99% van de ondervraagden aan vertrouwen te hebben in de veerdiensten.

In het najaar van 2015 werden webcams geïnstalleerd ter hoogte van de veren in de haven van Gent zodat de automobilisten via de VLOOTwebsite zicht hebben op de drukte ter hoogte van de veren. In 2016 zal VLOOT nagaan om de bewegwijzering voor

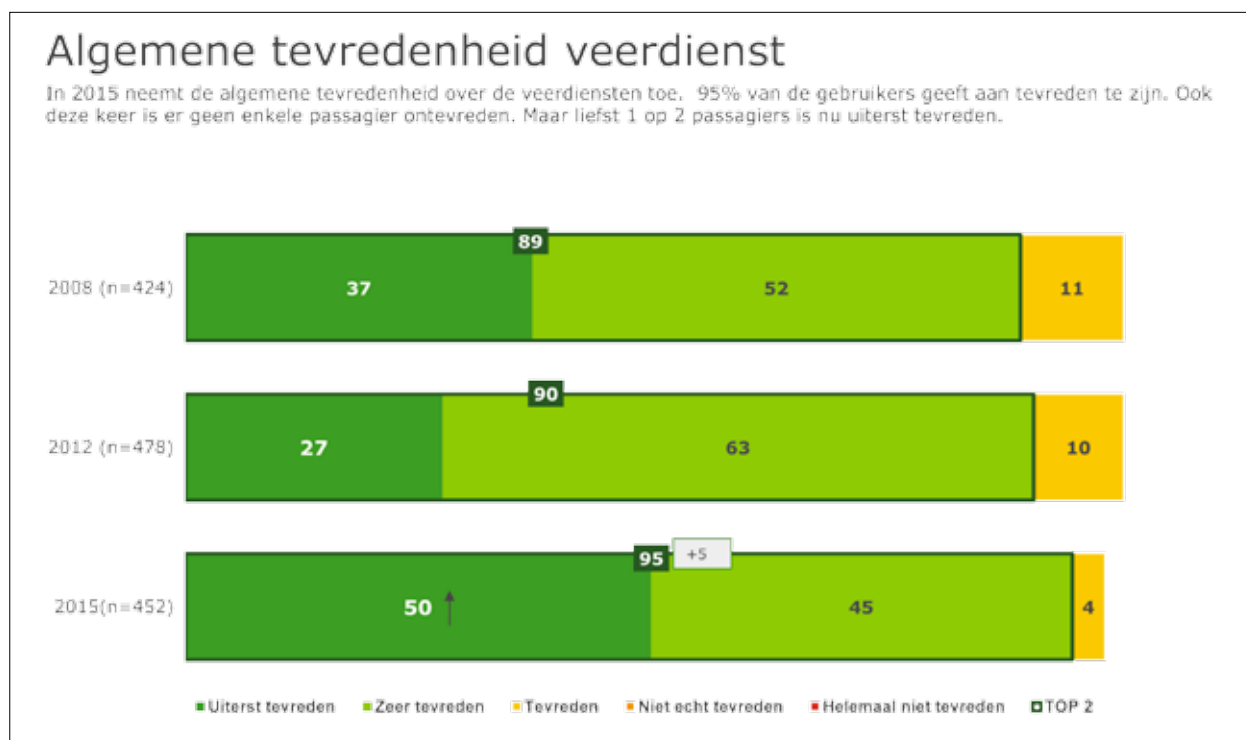
het veer in Hemiksem te optimaliseren. Deze dienstverlening kan dan ook zonder meer als het uithangbord van het agentschap omschreven worden.

De partners van MDK

Het agentschap MDK staat zeer frequent tot haast dagelijks in contact met de vier Vlaamse havenbesturen, de tien kustgemeenten en de yachtfederaties. TNS-Dimarso heeft met onze partners langdurige gesprekken gehad waarbij de verschillende aspecten van de dienstverlening aan bod kwamen.

Havenbesturen

Iedereen is het erover eens dat de competentie op het terrein bijzonder hoog is en dat de commerciële empathie is toegenomen. De communicatie en bereikbaarheid worden geapprecieerd, en de betrokkenheid en het professionalisme is groot. Men waardeert de verbetering die in diverse dossiers is gemaakt maar

anderzijds blijven sommige zaken zoals de beloodsingsproblematiek, de continuïteit en sommige attitudes voor verbetering vatbaar. Men stoort zich ook aan sommige dossiers die echter buiten de bevoegdheid van het agentschap liggen.

Kustgemeenten

In het kader van de enquête werden gesprekken gevoerd met de tien kustgemeenten (burgemeester, schepenen en/of ambtenaren). Ook zijn de sterke punten de competentie en know-how van het agentschap, de beroepsernst, de professionele trots en de betrokkenheid in de uitvoering van de werken op lokaal vlak. Sommige gemeenten zouden wel de voorbereiding sneller willen zien vooruitgaan. Soms is er sprake van moeilijk en langdurig overleg in de voorbereidingsfase waarbij uiteindelijk dan wel een consensus tot stand komt. Lovende woorden zijn er ook voor samenwerking en de con-

tacten met het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC) dat ken rekenen op een hoge tevredenheid. De steun vanuit het MRCC bij evenementen wordt uitermate geapprecieerd.

Yachtfederaties

De federaties van kustjachthavens en strandclubs blijven erg tevreden over MDK. Globaal levert afdeling KUST een positieve bijdrage bij de uitstraling van de clubs. Vooral de betrokkenheid wordt sterk geapprecieerd. In grote lijnen worden de budgettaire keuzes van MDK onderschreven. De federaties beschouwen afdeling KUST als 'streng maar rechtvaardig'. Uit het rapport citeren we: 'de relaties die werden opgebouwd verlopen in een sfeer van wederzijds vertrouwen. Zoals voorheen hakt afdeling KUST knopen door wanneer nodig.'

3. De rederijsector

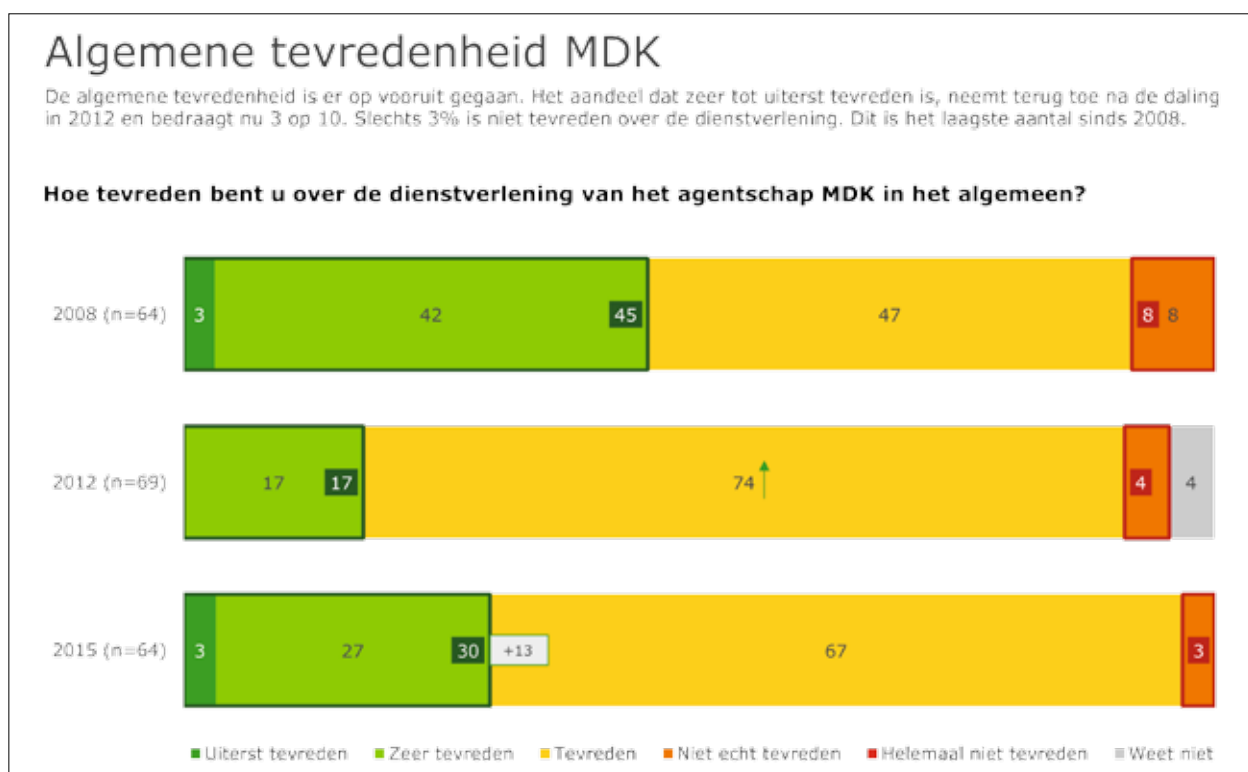
Doelstelling van dit onderdeel is infor-

matie te verzamelen over de tevredenheid en de evaluatie van de geboden diensten zodat deze geoptimaliseerd kunnen worden. Het onderzoek vond plaats in de loop van oktober aan de hand van telefonische interviews waarbij het agentschap MDK haar klantendatabank ter beschikking stelde van de onderzoekers. Twee derde van de gecontacteerden werkten mee.

Algemene tevredenheid

Een duidelijke vooruitgang merken we in de algemene tevredenheid. Slechts drie procent is niet tevreden. De intensiteit van de tevredenheid is ook gestegen ten opzichte van 2012 (+ 13 %) met 30 % zeer tot uiterst tevreden klanten.

Als we inzoomen op de operationele werking is men het meest tevreden over de bekwaamheid van de loods en de alternatieven die geboden worden bij ongunstige weersomstandigheden

(nieuwe beloodsingsmiddelen). Ook de tevredenheid over de contactpersonen (chefloods, nautisch diensthoofd, commerciële afdeling, lodico's) is zeer groot. De tijdigheid en juistheid van de facturatie, de prijsstructuur op basis van de blokmaat, en de prijs-kwaliteit verhouding kunnen op een tevredenheid van 90 % en meer rekenen. Nochtans geeft 80 % van de ondervraagden verbeterpunten aan. Deze hebben vooral te maken met beschikbaarheid van loodsen, een flexibelere opstelling en betere operationele communicatie en alternatieven bij slechte weersomstandigheden. Ook

in de klachtenbehandeling is men erop vooruitgegaan al is niet iedereen tevreden met het resultaat. Dit laatste heeft uiteraard te maken met het strikt formele kader waarin moet gewerkt worden.

Ook scheepvaartbegeleiding weet uiterst goede resultaten te boeken. Een kwart van de ondervraagden meldde dat ze zeer tevreden waren over de geleverde inspanningen en de ontevredenheid is met 2 % praktisch onbestaande. 88 % procent van de ondervraagden gaven aan over voldoende informatie te beschikken voor de

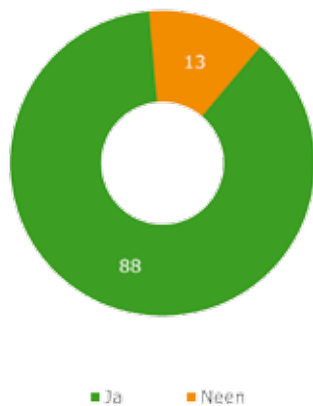
veilige en vlotte vaart van tjijschepen en gasschepen. Bijzonder significant is de uitgesproken tevredenheid over het meedenken inzake schaalvergroting en het verstrekken van informatie in het algemeen. Slechts een kleine minderheid (5 %) kon zich hier niet in terug vinden.

Ten slotte geeft 88 % van de ondervraagden aan over voldoende informatie te beschikken over de activiteiten van MDK als geheel. Enkel het nieuwe medium, de blog, moet verder onder de aandacht gebracht worden.

Kennis en gebruik informatiekkanalen MDK

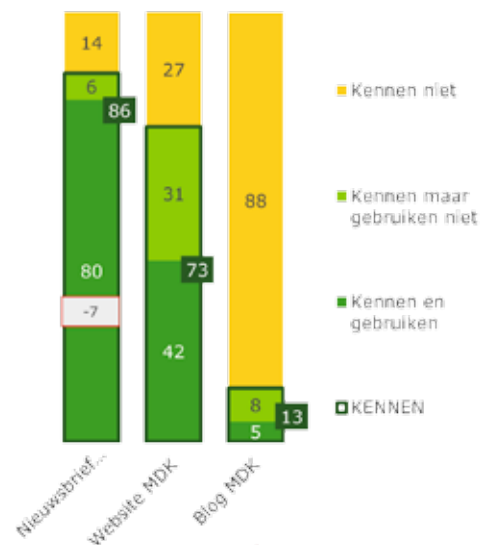
9 op 10 beschikt over voldoende informatie. De Nieuwsbrief MDK is even bekend als in 2012, maar hij wordt iets minder gelezen (hoewel nog steeds door 8 op 10). 4 op 10 gebruikt de website (idem als in 2012). 1 op 20 gebruikt de blog.

Zou u zeggen dat u voldoende informatie hebt over de activiteiten van MDK als geheel?

% GP BASIS: ALLEN (n=64)

Kent u / Gebruikt u ... ?

Permanente Commissie en Gemeenschappelijk Nautisch Beheer

Onder toezicht en met akkoord van de Permanente Commissie is de nautische toegankelijkheid van de haven van Antwerpen voor de grootste containerschepen opnieuw opgetrokken op basis van een aantal proefvaarten.

Een plan van aanpak voor de uitvoering van de proefvaarten werd opgesteld in overleg tussen alle betrokken partijen van de nautische keten zoals de Gemeenschappelijke Nautische Autoriteit (GNA), de beide loodsdien-

sten en het havenbedrijf Antwerpen. Op basis van een gunstige evaluatie van de proefreizen is de maximum diepgang voor containerschepen langer dan 360 m in opvaart naar het Deurganckdok nu vastgelegd op 15,5 m (voorheen 14,5 m).

Voor de afvaart met dergelijke schepen uit het Deurganckdok bedraagt de maximaal toegelaten diepgang nu 15,0 m en zelfs 15,2 m mits de GNA hiervoor bijzondere toelating verleent. De GNA heeft dit, met instemming van de Permanente Commissie, formeel bevestigd in de gezamenlijke bekendmaking 03-2015 van 17 september 2015 "Verruimd toelatingsbeleid containervaart van en naar de haven van Antwerpen".

In 2015 is nogmaals aangetoond dat de grootste containerschepen probleemloos de haven van Antwerpen kunnen aanlopen. Dit was reeds gebleken uit de succesvol uitgevoerde proefvaarten met schepen van de Triple E-klasse van Maersk (lengte: 399,2 m, breedte: 59 m, capaciteit: 18.340 TEU) naar het Deurganckdok. Dankzij grondige voorbereidingen van de GNA en het professionalisme van de loodsen zijn ook de proefreizen met de nieuwste generatie MSC containerschepen vlot verlopen. Het betreft schepen zoals de MSC Zoe en MSC Maya met een lengte van 396 m een breedte van 59 m. Met een capaciteit van 19.224 TEU zijn dit momenteel de grootste containerschepen ter wereld.

Scheepsroutering windmolenzone op zee

Daar de voor windmolens voorziene zone in het Belgisch kustgedeelte langzaam maar zeker ingevuld geraakt en de plannen voor invulling van de daarop aansluitende zone in het Nederlandse zeegebied steeds con-

creter worden, heeft de Permanente Commissie een scheepsrouteringsplan laten uitwerken om de verkeersveiligheid rond de windmolenzone te bevorderen.

Op hoofdlijnen omvat dit plan drie onderdelen:

① De invoering van een verkeersscheidingsstelsel aan de noordkant van de windmolenzone gerelateerd aan het veilig in- en uitvaren van het Traffic Separation Scheme Noordhinder.

② De instelling van een aanbevolen Two Way Route in de Westpitroute aan de zuidkant van de windmolenzone gelet op de te verwachten verkeersstroom op deze vaarweg. Een verplichte verkeersscheiding is hier

niet aan de orde zodat de marginale scheepvaart de flexibiliteit heeft om het diepste vaarwater op te zoeken.

③ Om de verkeersstromen naar en vanuit de loodskruispost Wandelaar beter van elkaar te scheiden omvat het plan de invoering van een aanbevolen route voor het uitgaand verkeer tussen Oosthinder en Blighbank en een aanbevolen route voor het inkomend verkeer tussen Noordhinder en Oosthinder.

Het plan is op 25 november 2015 bij de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) ingediend. Na het doorlopen van de IMO goedkeuringsprocedure zal het nieuwe scheepvaartrouteringsstelsel per 1 januari 2017 in voege treden.

Kustwacht

De Kustwacht bestaat in België uit 17 kustwachtpartners van de federale en Vlaamse overheid plus de gouverneur van West-Vlaanderen. De belangrijkste doelstelling van de Kustwacht is een goede samenwerking op zee tussen alle kustwachtpartners.

Noodplanning

Op 11 februari 2015 vond er een studiedag plaats in de marinebasis in Zeebrugge over het Algemeen Nood - en Interventie Plan Noordzee (ANIP) op initiatief van de gouverneur van West-Vlaanderen en de Federale Dienst voor Openbare Hulpverlening (FDOH). De infosessie werd druk bijgewoond. Verschillende kustwachtpart-

ners, waaronder ook een groot aantal afgevaardigden van het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, noodplanningsambtenaren en andere belanghebbenden tekenden present. In totaal waren er een 120-tal deelnemers. De structuur van het noodplan en de organisatie van de verschillende disciplines werden toegelicht door de deskundigen ter zake. Aan het eind van de infosessie kreeg iedereen nog de kans om vragen te stellen of opmerkingen te geven tijdens een panelgesprek.

Een kleine maand later, op 3 maart 2015 is onder leiding van de gouverneur van West-Vlaanderen een grootschalige tafeloefening georganiseerd om het Algemeen Nood - en Interventieplan Noordzee (ANIP) uit te testen. Alle verschillende disciplines, van hulpverlening tot communicatie, waren aanwezig in het Maritiem Reddings – en Coördinatie Centrum (MRCC) en hebben hun samenwerking en onderlinge interactie kunnen toetsen aan de praktijk.

Het scenario van de oefening draaide rond een brand aan boord van een ro-ro-schip met gevaar voor giftige rookontwikkeling. De passagiers en bemanning, waaronder verschillende gewonden en helaas ook 3 doden, moesten geëvacueerd worden. De oefening is zeer nuttig gebleken om het noodplan nog verder te verfijnen en een doorgedreven samenwerking te garanderen.

Waar het op 3 maart nog om een oefening ging, werd het op 6 oktober 2015 bittere ernst. De aanvaring van een LNG-tanker met het cargoschip Flinterstar voor onze kust leidde dan namelijk tot een afkondiging van het Algemeen Nood – en Interventie Plan (ANIP) Noordzee. Zowel de Comman-

dopost Operaties (CP-OPS), het Coördinatiecomité (CC) als de juridisch-financiële cel werden geactiveerd. Op al deze niveaus waren ook vertegenwoordigers van het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust betrokken. Er vielen gelukkig geen slachtoffers te betreuren, maar de afhandeling van het incident en het opruimen van de olie nam veel tijd in beslag. Ook de onderhandelingen over de berging en het toekennen van een bergingscontract kostten heel wat tijd. Positief is dat de kustwachtpartners hier zeer goed hebben samengewerkt. Op 14 december 2015 volgde een debriefing, en de lessons learned zullen meegenomen worden om de samenwerking en de procedures bij het afkondigen van het ANIP Noordzee verder te verfijnen en af te stemmen.

Kustwachtcentrale

Op dinsdag 6 januari 2015 heeft de gouverneur van West-Vlaanderen een stuurgroep kustwachtcentrale opgestart. De gouverneur is voorzitter van de stuurgroep. Verder bestaat de stuurgroep uit de top van de federale en Vlaamse administraties, die het MRCC (Maritieme Reddings-en Coördinatiecentrum) en het MIK (Maritiem Informatie Kruispunt) onder hun

bevoegdheid hebben, de secretarissen Kustwacht en de MIK-coördinator. Het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust wordt er vertegenwoordigd door administrateur –generaal Jacques D'Havé. De stuurgroep zal de krijtlijnen uittekenen voor het oprichten van een 24/7 kustwachtcentrale op lange termijn met het oog op dienstverlening en ordehandhaving.

Op 24 juli 2015 werd bekendgemaakt dat aan het studieproject kustwachtcentrale een Europese subsidie werd toegekend. Het project betreft een studie naar het functioneel en technisch integreren van de ICT- en communicatienetwerken van het Maritiem Reddings- en Communicatiecentrum (MRCC) en het Maritiem Informatie Kruispunt (MIK). Volgend daarop is er een werkgroep samengesteld met de opdracht om de projectfiche kustwachtcentrale en de bijhorende overheidsopdracht onder coördinatie van de directeur Veiligheid en Noordzee van de gouverneur van West-Vlaanderen op te maken. Deze werkgroep heeft een projectfiche en een modelbestek opgemaakt. Het bestek is gepubliceerd op 26 november 2015 en verschillende firma's werden hiervoor aangeschreven.

Areyouwaterproof

De maritieme wereld is onvoldoende gekend bij de jongeren en daar wil areyouwaterproof (AYW) verandering in brengen.

Het agentschap MDK is al jaren een actieve partner in dit project, samen met de maritieme onderwijsinstellingen en enkele maritieme werkgevers.

Sinds kort is ook de Marine Component van het ministerie van Defensie een partner van AYW. Samen maken we promotie voor maritieme opleidingen en beroepen.

Areyouwaterproof heeft ook een website (www.areyouwaterproof.be) waar je alle nodige informatie over de maritieme opleidingen en de toekomstmogelijkheden die hieruit voortvloeien kunt vinden.

Een van de projecten is 'Een Boeiend Klasspel'. Dat werd ontwikkeld door het Centrum Informatieve Spelen en houdt rekening met de leerdoelstellingen. Een spelbegeleider speelt het klasspel en wordt bijgestaan door een leerkracht. Een Boeiend Klasspel duurt ongeveer 2 uur, inclusief een nabespreking. Voor de leerkracht werd een lerarenbijlage voorzien.

Een Boeiend Klasspel wordt GRATIS aangeboden. Een spelbegeleider bezoekt op dinsdag en donderdag een school. In de school kunnen er dan twee tot vier klassen 'Een Boeiend Klasspel' spelen. Ook in 2015 bleef dit project een vaste waarde.

Verder was areyouwaterproof aanwezig op verschillende schoolbeurzen en maritieme evenementen. Zo streven we ernaar om een zo ruim mogelijk publiek kennis te laten maken met de maritieme opleidingen en sectoren.

De Scheepvaartschool – Cenflumarin en de binnenvaartsimulator van het SYNTRA Midden-Vlaanderen zijn in 2015 verhuisd naar de nieuwe Campus Leerhaven op Linkeroever.

Binnenkort krijgen de maritieme opleidingen van het CVO Antwerpen ook hun plaats in deze nieuwe campus.

AYW nam in 2015 deel aan volgende evenementen:

10-11-12 februari 2015

Doerbeurs – Leuven

Leerlingen van de laatste graad lager onderwijs ontdekken op een speelse manier welke beroepen er allemaal bestaan.

03 en 05 maart 2015

Verruim je Horizon – Genk

Leerlingen van de laatste graad secundair onderwijs kunnen kennis maken met de mogelijkheden van de technische beroepen.

14 maart 2015 en 10 oktober 2015

Leermiddelbeurs

Provincie Vlaams-Brabant en Provincie Antwerpen

De leermiddelenbeurzen worden in elke provincie georganiseerd. Directeuren en leerkrachten van het kleuter-, lager- en bijzonder onderwijs komen een kijkje nemen waarmee ze hun lesmateriaal kunnen aanvullen.

02 april 2015

Kindercongres IKANDA

Leerlingen van de laatste graad lager onderwijs ontdekken wat ze met hun talenten allemaal kunnen doen.

19 april 2015

Opening Vaarseizoen ZAS

28-29-30-31 mei 2015

Oostende voor Anker

13 september 2015

Open Monumentendag – Gent

20 september 2015

Vlaamse Havendag

25-26-27 september 2015

Water-rAnt

25 november 2015

Materialenbeurs

Het Beroepenhuis in Gent organiseert jaarlijks een materialenbeurs voor leerkrachten (in spé) waar ze kennis kunnen maken met allerlei didactisch materiaal.

Internationale samenwerking

Het agentschap MDK beschikt op nautisch vlak over een enorme waaier aan ervaring die ook in buitenland sterk wordt gewaardeerd. Vaak krijgen we het verzoek voor bezoeken, opleidingen of lezingen.

Loods in Oman

Op vraag van Rent-A-Port vertrok al in 2014 een rivierloods naar Oman om expertise te leveren bij de opstart van de haven van Duqm. De taakomschrijving is tweeledig: ondersteuning aan de havenkapitein in Duqm en het

opleiden van later te werven Omani loodsen.

Het idee is om een economische hub te ontwikkelen halfweg Muscat en Salalah waarbij de haven de motor is en zal worden.

Naast de haven komt er een nieuwe stad voor 100.000 inwoners, verschillende industriële zones, een raffinaderij, een internationale luchthaven, een state of the art wegennet met een aansluiting op de toekomstige spoorlijn,....

Momenteel heeft men 2 Omani loodsen aangeworven die een opleiding volgen als aspirant-loodsen. Bedoeling is om hen een training aan te bieden volgens een beproefd model dat in Vlaanderen zijn deugdelijkheid reeds vele jaren bewezen heeft. Uiteindelijk worden zij in de toekomst de hoekstenen van de loodsdienst in Duqm.

Verder ondertekende men in januari 2015 een bouwcontract in Seattle met dezelfde scheepswerf die de Nederlandse A-klasse redebotten bouwde.

Een haven staat nergens zonder een VTS, en daarom loopt er bovendien een project voor de bouw van een 25-meter hoge radarmast die het gearaamte wordt van de VTS Duqm.

Om dit alles te begeleiden heeft men de versterking van een Vlaamse loodsen ingeroepen.

Met behulp van de expertise van MDK heeft men al een behoorlijk lange weg afgelegd en staat Duqm op de spreekwoordelijke maritieme kaart met een traject voor het droogdok, export van droge bulk en de eerste containerferry's voor de lokale markt.

Nieuwe uitdagingen loeren nu al om de hoek in Duqm: een liquid terminal van 5 km lang die gevoed wordt met VLCC's en die afgewerkte witte producten moet leveren middels 15 jetties vanaf 2018.

Congolese loodsen in opleiding voor de congostroom

Sinds één jaar volgen Congolese leerling loodsen de lessen aan de Hogere Zeevaartschool in het kader van een verkorte opleiding tot loodsen op de Congo stroom.

Ook het Loodswezen werkt actief mee aan de training. De leerling loodsen

volgen meestal de lessen met de gewone cadetten maar krijgen ook nog apart les. Zo hebben ze al een stage van een week achter de rug op de Wandelaar Loodskotter, en een hele reeks andere lessen zoals radarsimulator onder leiding van loodsen en ex-loodsen en Maritiem Engels.

Vermits Congo geen koopvaardijvloot meer heeft, heeft het land ook geen zeeofficieren meer. Geen kapiteins die kunnen doorstromen naar het Loodswezen. Vandaar deze noodoplossing: een verkorte basisopleiding in Antwerpen aan de Hogere Zeevaartschool, en bijkomende praktische opleiding bij

het Loodswezen onder de vorm van vergezelreizen.

Daarna keren ze terug naar Afrika om nog een jaar opgeleid te worden op de Congo stroom zelf door de huidige generatie van loodsen, die ooit door Belgen werden opgeleid maar nu stilaan de pensioenleeftijd bereiken.

De leerlingen hebben allemaal na hun middelbare studies nog bijkomende hogere studies gedaan, maar hebben geen maritieme ervaring. Dit zullen ze hier krijgen.

Ze zullen de loodsen vergezellen en recht in de praktijk stappen. Ook 's nachts zullen ze op- en afvaarten maken, alhoewel de navigatie op de Congo stroom uitsluitend overdag

gebeurt (daylight navigation only).

Sinds enige tijd wordt er terug gebag-gerd op de Congo stroom en neemt de verkeersstroom toe. Vandaar dat er dringend nood is aan nieuwe loodsen om het korps aan te vullen. Een gemakkelijke rivier is het niet. Het eerste deel tussen Banana en Boma is vlak met vele zandbanken, drijvende eilanden die soms gevaarlijk kunnen zijn voor de scheepvaart en waardoor boeien kunnen afdrijven. Tussen Boma en Matadi is er dan weer een sterke stroming, zeker in het regen-seizoen. In de befaamde "Chaudron d'enfer", een bocht vlak voor de haven van Matadi, kan er met momenten een stroming staan tot 11 knopen. Niets voor "low powered ships" dus. En opletten geblazen voor de loods.

VLOOT aanwezig op de North Atlantic Coast Guard Forum

Samen met nog 15 andere landen was Vlaanderen via haar rederij VLOOT aanwezig op de jaarlijkse bijeenkomst van het forum van de 'North Atlantic Coast Guard' dat doorging van 30 maart tot 2 april in Rotterdam (Nederland). Dit unieke forum biedt de mogelijkheid om via presentaties en workshops inzichten en 'best practices' uit te wisselen. Onder het Nederlands voorzitterschap lag het accent vooral op 'future operations'. Dit is een zeer toepasselijk discussie-onderwerp geweest in de werkgroep 'Search and Rescue' waar kapt. Willem Van Poucke, nautisch dienstchef, de cruciale rol en innovaties van VLOOT kon voorstellen aan de andere verte-

genwoordigers. Hij nam er zelf ook kennis van een aantal evoluties waar alle deelnemende landen toch mee geconfronteerd worden:

- Beperkte financiële middelen
- Groeiend aantal incidenten
- Groeiend gebruik van de kritische nieuwe media waardoor elk incident ook onmiddellijk gevolgd is door het grote publiek

Naast Vlaanderen waren nog andere Belgische kustwachtpartners aanwezig in de werkgroep 'Illegal drugs' (federale politie en DOUANE) en in de werkgroep 'Milieu' (FOD Leefmilieu).

Rode draad doorheen de besluiten van alle werkgroepen was de erkenning van het nut van internationale samenwerking en internationaal erkende procedures met het ultieme doel de kwaliteit van de dienstverlening van 'kustwachtorganisaties' te verhogen via geavanceerde technische hulpmiddelen en liefst zonder bijkomende kosten voor de samenleving.

Congolese aspirant-loodsen in opleiding op de WANDELAAR

Vier aspirant-loodsen uit Congo die een opleiding volgen van 2 jaar aan de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen, verbleven in april een tijd aan boord van de WANDELAAR. Ze werden

er ondergedompeld in het leven aan boord en konden er hun theoretische kennis, opgedaan in het eerste semester, uitgebreid in de praktijk ervaren. Aan boord van de WANDELAAR werden ze ingeschakeld en begeleid door de VLOOTbemanning in zowat alle functies.

Bremerhaven brengt SAR-wereld samen

Om de vier jaar houdt de International Maritime Rescue Federation (IMRF) een grootschalig congres. Alle erkende reddingsorganisaties over de gehele wereld komen samen om ervaringen uit te wisselen. In 2015 ging dit congres door in Bremerhaven. Kapt. Siska De Coninck (training officer) en kapt. Willem Van Poucke (project manager) vertegenwoordigden VLOOT. Kapt. Réjane Gyssens (hoofd MRCC) vertegenwoordigde de afdeling Scheepvaartbegeleiding.

Heel wat sprekers gaven hun visie en ervaring mee over zeer uiteenlopende reddingstopics. Ze legden ook de nadruk op het belang van het congres: het belangrijkste en zowat uniek ontmoetingspunt voor maritieme reddingsorganisaties. De meer dan 400 aanwezigen hadden de mogelijkheid om deel te nemen aan verschillende workshops waar heel specifieke thema's aan bod kwamen, zoals zorg voor drenkelingen, opleidingen voor redders, mass rescue operations, 'vessel triage', ongevallen met ferry's, gebruik van onbemande vliegende toestellen tijdens reddingsoperaties, communicatie en de wijze waarop men tot beslissingen komt tijdens noodsituaties,...

Ook het probleem van 'trillingen' waarmee de bemanning van reddingsvaartuigen wordt geconfronteerd als ze uitvaren aan een snelheid van meer

dan 25 knopen kwam uitgebreid aan bod in de uiteenzetting door de Britse Royal National Lifeboat Institution. De door hen voorgestelde 'goede' oplossing is het structureel gebruik maken van verende zetels om trillingen te compenseren. Iets wat VLOOT al jaren doet door het stellen van specifieke ergonomische maatstaven voor haar vaartuigen, specifiek ook voor die vaartuigen die in moeilijke omstandigheden moeten op zee gaan.

Delegatie van het Indonesische ministerie van verkeer op bezoek bij MDK

In 2015 ontving APEC de vraag om een maatwerkseminarie 'Inland Waterways

and Ferrytransport' voor een twintigtal Indonesische functionarissen te organiseren. Gelet op de goede contacten met het agentschap MDK werd onze hulp ingeroepen om dit project verder gestalte te geven.

Indonesië bestaat uit honderden eilanden die door verschillende veerdiensten met elkaar in verbinding staan. De veiligheid van deze veerdiensten is niet altijd optimaal omwille van diverse organisatorische redenen. Doel van het seminarie was dan ook aan de deelnemers inzicht te bieden hoe Vlaanderen omgaat met de veiligheid van het scheepvaartverkeer op onze vaarwegen en welke stappen we

ondernemen om dit op te volgen en te optimaliseren.

De deelnemers waren bijzonder geïnteresseerd in de praktijkgetuigenissen bij bezoeken aan VTS- en radarcentrales, het Schelde Coördinatiecentrum van de afdeling SCHEEPVAARTBEGELEIDING. Er werd uitgebreid ingegaan op de ketenwerking, een sleutelement in de organisatie van veilige en vlotte verkeersstromen. Ook brachten ze een bezoek aan de cartografische afdeling van het agentschap, het hydrografisch schip Ter Streep en het Oceanografisch en Meteorologisch Station van afdeling KUST. Bij VLOOT kregen ze duiding bij de systemen voor het

optimaal beheer van de overheidsvloot, de Safety, Environment en Health indicatoren. Ook werd kennis gemaakt met de veerdienst in de havens van Oostende met nadruk op een veilige infrastructuur en aangepaste aanlegsteigers.

De opgedane kennis tijdens de voorbije twee weken werd vervolgens in door MDK geleide workshops toegepast op concrete situaties in het Indonesische archipel. Na afloop bedankten vertegenwoordigers van de Indonesische Ambassades te Brussel en Den Haag zowel APEC als MDK voor hun bijdrage aan deze opleiding die voor de veiligheid van het ferryverkeer in Indonesië van groot belang werd geacht.

Kustwacht - Oefening Polex

Op 2 september 2015 hebben een aantal van onze kustwachtpartners samen met Nederland en het European Maritime Safety Agency (EMSA) geoefend in de bestrijding van pollutie op zee. De oefening vond plaats in de buurt van de Goote Bank, op zo'n 20 kilometer van de kust.

Volgende kustwachtpartners brachten de oefening samen met de Nederlandse collega's en EMSA tot een goed einde: Directoraat -Generaal (DG) Leefmilieu (coördinator), Vloot, Scheepvaartpolitie, Federaal Wetenschapsbeleid/Beheerseenheid Mathematisch Model van de Noordzee (BMM), Defensie, Scheepvaartbegeleiding/Maritiem Reddings- en Coör-

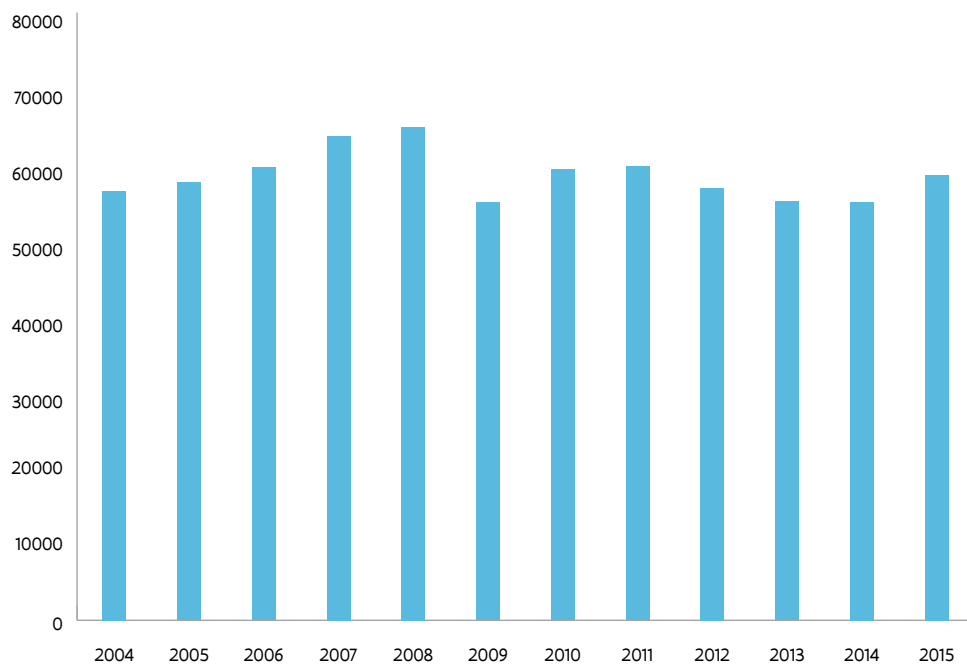
dinatie Centrum (MRCC) en Civiele Bescherming. De gouverneur van West-Vlaanderen woonde de oefening bij als waarnemer.

Sinds 2001 beschikt de federale overheid over gespecialiseerde uitrusting voor de bestrijding van zeeverontreiniging, meer bepaald olievlekken. Het gaat om een beperkte capaciteit voor een eerste interventie. In geval van een grote olieramp kunnen we rekenen op de buurlanden die een handje toesteken en sinds enkele jaren kunnen we ook een beroep doen op schepen die door het European Maritime and Safety Agency (EMSA) stand-by gehouden worden. Om dat allemaal vlot te laten verlopen worden regelmatig oefeningen gehouden.

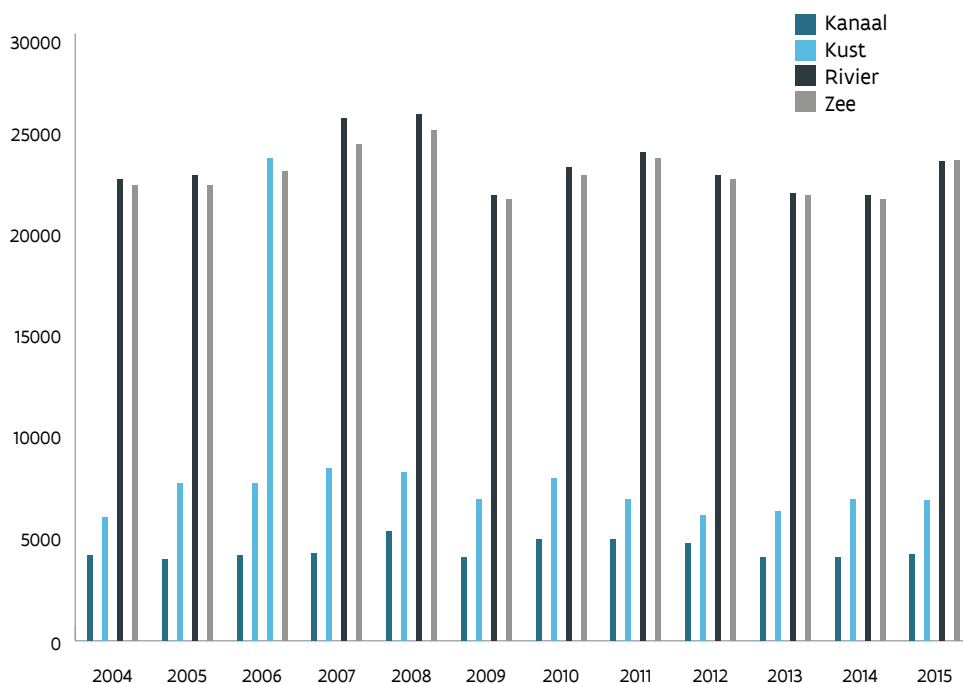

Facts & figures

Totaal aantal belodsingen per jaar

Totaal aantal belodsingen per korps

Incidenten MRCC 2015	Jan	Feb	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Totaal
Stranding	0	2	1	3	0	0	2	3	2	0	0	0	13
Aanvaring/aandrijving	1	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	5
Zinken	1	0	0	0	1	0	1	0	2	2	0	0	7
Motorpech/techn uitr.	14	5	6	17	16	13	29	26	19	20	7	4	176
Kapseizen	0	0	1	1	0	0	0	0	3	0	0	0	5
Medevac	2	2	0	2	2	1	0	1	0	3	2	1	16
Duikongeval	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3
Man over boord	0	1	0	1	0	1	0	2	0	0	0	0	5
Persoon in nood/vermist	0	3	3	14	4	12	9	9	3	1	3	2	63
Dode op zee, haven	1	0	1	0	0	1	0	0	1	4	0	1	9
Zelfmoordpoging	1	0	0	2	0	3	0	1	0	1	2	0	10
Bruinvislijn	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Drijvend voorwerp	4	2	5	3	3	1	0	2	0	5	4	2	31
Explosieven	0	1	1	1	2	1	3	0	5	0	1	0	15
Luchtvaartongeval	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderzeebootongeval	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Schade aan kabel/pijpleid	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pollutie	0	2	2	1	0	0	2	1	1	1	3	0	13
Brand	0	0	0	0	2	1	0	2	1	1	1	0	8
Onbekend/vals alarm	3	5	5	8	8	5	9	9	6	5	5	3	71
Allerlei	2	0	2	2	2	0	0	2	6	13	0	0	29
Totaal	29	23	29	57	40	39	56	60	50	57	28	13	481

Oproepen 2015	Epirb	PLB	DSC MF	MF	DSC VHF	VHF	Pyrotechn	SART	Telefoon	Fax	Inmarsat	Totaal
jan/15	1	0	0	0	0	12	0	0	16	0	0	29
feb/15	0	0	1	0	2	5	0	0	15	0	0	23
mrt/15	2	0	1	0	0	11	0	0	15	0	0	29
apr/15	0	0	1	0	2	15	0	0	39	0	0	57
mei/15	3	0	2	0	2	13	0	0	20	0	0	40
jun/15	3	0	1	0	1	9	0	0	25	0	0	39
jul/15	2	0	1	0	3	24	0	0	26	0	0	56
aug/15	0	0	0	0	4	22	0	0	33	0	1	60
sep/15	1	3	0	0	0	16	0	2	28	0	0	50
okt/15	0	1	0	0	3	16	0	0	37	0	0	57
nov/15	1	0	0	0	1	10	0	0	16	0	0	28
dec/15	3	0	0	1	0	4	0	0	5	0	0	13
Totaal	16	4	7	1	18	157	0	2	275	0	1	481

2015	Beroepsvaart		Pleziervaartuigen				Personen			Luchtvaart	allerlei	Totaal
	Zeeschip	Visser	Visser	Yacht	(Kite)surfer	Strandvermaak	Bader	Duiker	Persoon	Vliegt/heli		
Jan	11	3	0	8	0	0	0	0	1	0	6	29
Feb	8	3	3	1	0	0	0	0	3	0	5	23
Maart	8	1	2	4	1	1	0	5	0	1	6	29
April	15	2	4	14	1	0	5	0	11	0	5	57
Mei	9	5	1	15	1	0	0	0	3	0	6	40
Juni	7	0	2	13	1	2	5	0	6	1	2	39
Juli	5	1	4	32	0	0	8	1	1	0	4	56
Aug	8	2	5	30	1	0	0	0	9	0	5	60
Sept	15	5	4	23	0	0	0	0	1	1	1	50
Okt	20	6	10	13	3	0	0	0	4	0	1	57
Nov	10	2	1	3	1	0	0	0	3	0	8	28
Dec	3	2	1	2	1	1	0	0	0	0	3	13
Totaal	119	32	37	158	10	4	18	6	42	3	52	
Totaal	151			209			66			3	52	

Verwijzend naar de balans en de resultatenrekening van DAB Vloot en DAB Loodswezen, kan worden gesteld dat zij bedrijfseconomische opbrengsten haalden van respectievelijk 67.400 duizend euro en 98.357 duizend euro. Voor Vloot bestond dit bedrag uit 39.421 duizend euro eigen opbrengsten en 27.979 duizend euro uit andere opbrengsten (zijnde haar dotatie voor haar maatschappelijke opdrachten). Voor Loodswezen bestond dit voor 74.818 duizend euro uit eigen opbrengsten en 23.539 duizend euro dotatie.

De afdelingen Scheepvaartbegeleiding, Kust en Stafdienst beschikken over drie verschillende bronnen van kredieten, namelijk de Bestaansmiddelen, de Algemene Uitgavenbegroting en het Vlaams Infrastructuur Fonds (VIF).

De Bestaansmiddelen worden aangewend voor de personeelskosten en de algemene werkings- en investeringskosten inclusief de ICT-middelen.

De kredieten van de Algemene Uitgavenbegroting worden door de

afdelingen van MDK voornamelijk aangewend voor de werkingskosten en investeringsuitgaven van en voor de Schelderadarketen (SRK), het gewoon onderhoud van de zeewaterkeringen, het gewoon onderhoud van de kustjacht- en vissershavens, de subsidie aan de havenbedrijven ten behoeve van de havenkapiteinsdiensten en voor de dotatie aan DAB Vloot en DAB Loodswezen.

In onderstaande tabel wordt de uitvoering van de algemene begroting (VAK) gedetailleerd weergegeven:

Begrotingsartikel	Omschrijving	Decretaal budget	Totaal VAK budget	Uitgevoerd	Reste-rend	Realisa-tie %
MC0/1MA-F-2-Z/WT	Werking en Toelagen	1.442.000,00	1.442.000,00	1.442.000,00	0,00	100,00
	TOTAAL PROGRAMMA A	1.442.000,00	1.442.000,00	1.442.000,00	0,00	100,00
MC0/1MI-F-2-A/WT	Werking en toelagen Ondersteuning MDK	2.063.000,00	2.063.000,00	2.063.000,00	0,00	100,00
MC0/1MI-F-2-B/WT	Werking en toelagen Kustverdediging en jachthavens	23.951.000,00	23.951.000,00	23.950.998,79	1,21	100,00
MC0/1MI-F-2-C/WT	Werking en toelagen Schelderadarketen en havenkapiteindiensten	29.984.000,00	29.984.000,00	29.983.999,99	0,01	100,00
MC0/1MI-F-2-X/IS	Interne stromen dab Vloot	26.228.000,00	26.228.000,00	26.228.000,00	0,00	100,00
MC0/1MI-F-2-Y/IS	Interne stromen dab Loodswezen	20.834.000,00	20.834.000,00	20.834.000,00	0,00	100,00
	TOTAAL PROGRAMMA I	103.060.000,00	103.060.000,00	103.059.998,78	1,22	100,00

De kredieten van het VIF worden door de afdelingen Scheepvaartbegeleiding en Kust voornamelijk gebruikt ter financiering van de investeringsuitgaven en het buitengewoon onderhoud in het kader van het voorzien van de basisinfrastructuur van de Vlaamse kustjacht- en vissershavens, het voor-

zien van maritieme dienstverlening meer bepaald scheepvaartbegeleiding en Vlaamse Hydrografie en voor de waterbeheersingswerken aan de kust.

Een gedetailleerde weergave van de kredieten van het VIF wordt in de tabel hieronder weergegeven:

Begrotingsartikel	Omschrijving	Decretaal budget	Totaal VAK budget	Uitgevoerd	Resterend	Realisatie %
MCU/3MI-F-2-A/WT	Werking en toelagen - Ondersteuning MDK	118.000,00	118.000,00	118.000,00	0,00	100,00
MCU/3MI-F-2-D/WT	Werking en toelagen - Investerings waterbouwkundige werken	40.365.000,00	40.365.000,00	40.365.000,00	0,00	100,00
MCU/3MI-F-2-Z/IS	Interne stromen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	TOTAAL PROGRAMMA I	40.483.000,00	40.483.000,00	40.483.000,00	0,00	100,00

Personeelsevolutie in 'koppen'

	AG	Staf	Kust	SvB	DABV	DABL	Totaal
1/01/2008	3	25	97	148	559	458	1.290
1/01/2009	5	26	97	154	567	452	1.301
1/01/2010	5	24	107	157	564	462	1.319
1/01/2011	4	24	104	149	554	459	1.294
1/01/2012	4	21	100	151	561	455	1.292
1/01/2013	4	21	98	151	557	452	1.283
1/01/2014	3	20	100	145	551	460	1.279
1/01/2015	3	21	95	142	556	459	1.276
1/01/2016	3	20	93	149	543	447	1.255

Personeelsevolutie in VTE

	AG	Staf	Kust	SvB	DABV	DABL	Totaal
1/01/2008	3,00	21,60	89,60	143,50	535,30	442,10	1.235,10
1/01/2009	4,00	22,80	91,10	148,70	541,30	439,70	1.247,60
1/01/2010	4,00	19,30	100,20	151,40	538,50	446,70	1.260,10
1/01/2011	4,00	19,40	97,30	141,50	527,70	445,30	1.235,20
1/01/2012	4,00	18,80	92,40	143,10	536,70	438,50	1.233,50
1/01/2013	4,00	17,20	89,40	139,00	540,75	438,50	1.228,85
1/01/2014	3,00	17,40	93,00	136,50	541,90	442,63	1.234,43
1/01/2015	3,00	17,20	87,20	133,10	546,70	441,40	1.228,60
1/01/2016	3,00	17,20	88,40	139,50	526,9	427,90	1.202,90

Overzicht instroom/uitstroom 2015

	INSTROOM	UITSTROOM	VERVANGRATIO
AG + STAFDIENST	0	1	0%
KUST	4	5	80%
SCHEEPVAARTBEGELEIDING	9	5	180%
VLOOT	31	45	69%
LOODSWEZEN	7	19	37%
MDK	51	75	68%

Inhoud

Voorwoord	1
Organisatie en Personeel	
Charter MDK.....	2
Personeel.....	4
Diversiteit.....	6
Beheersovereenkomst.....	8
Kwaliteit.....	10
Veiligheid.....	12
Archiefbeheer.....	14
Klantgerichte communicatie.....	16
Beeldverslag 2015.....	
Belanghebbendenenquête	
Partnerships	
Permanente Commissie.....	37
Kustwacht.....	39
Areyouwaterproof.....	41
Internationale Samenwerking.....	
Facts en Figures.....	

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Kapt. Jacques D'Havé
administrateur-generaal

Redactie

Tony Vuylsteke
Eva Descamps
Rita Bertens
Tom Moortgat
Ulrike Vanhessche
Sandra De Canck
Sofie Rommelaere
Sofie Terryn
Charlotte Devriendt

Grafische vormgeving

Tom Moortgat

Depotnummer

D/2016/3241/111

Dit jaarboek is enkel digitaal beschikbaar via de website www.agentschapmdk.be.